

بررسی وضعیت سایتهای کتابخانه‌های ایرانی در محیط وب

نویسنده: فردین کولایان*

چکیده:

در این پژوهش به منظور شناسایی امکانات سایتهای کتابخانه‌های ایرانی در محیط وب و تهیه راهنمای این سایتهای با استفاده از چک لیست و از طریق جستجو در اینترنت به شناسایی و مقایسه امکانات سایتهای کتابخانه‌ها پرداخته شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از مجموع ۴۹ سایت از نظر مکان استقرار مؤسسات حامی سایتهای ۷۳ درصد یعنی ۳۶ مورد از مؤسسات در تهران مستقر هستند. پنجاه و یک درصد از سایتهای دارای اپیک می‌باشند. دوازده درصد از سایتهای دارای اپیک از نرم افزار سیمرغ بهره برده‌اند. چهل و هفت درصد از مؤسسات دارای سایت کتابخانه دانشگاهی هستند و ۴۵ درصد از سایتهای فاقد صفحه و راهنمای فارسی می‌باشند.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه‌های ایران/اپیک‌ها^(۱)/
دانشگاههای ایران/سایتهای ایرانی/مؤسسات
ایرانی^(۳)/نرم‌افزارهای فارسی کتابخانه‌ای

مقدمه:

امروزه مؤسسات، سازمانها و افراد با استفاده از امکانات وب جهانی به معرفی و ارائه تواناییهای خود از طریق این رسانه می‌پردازند. تلاش جهت ارائه راهنمای سایتهای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و تجزیه و تحلیل امکانات این سایتهای از جمله دلمشغولیهای

کتابداران و اطلاع‌رسانان می‌باشد. در این مقاله ابتدا از طریق وب به گردآوری آدرس اینترنتی مؤسسات ایرانی اقدام شد. سپس با بررسی دقیق تر، آدرس آن دسته از مراکزی که در سایت خود صفحاتی را به کتابخانه اختصاص داده اند، شناسایی شد. در مرحله بعد به بررسی و تجزیه و تحلیل این سایتهای از دیدگاه مکان جغرافیایی مؤسسه، بر خورداری از اپیک، نوع نرم افزار به کار رفته در اپیک، نوع سازمان های حمایت کننده سایتهای، برخورداری سایتهای از صفحات و راهنمای فارسی، تعیین چگونگی کیفیت دسترسی به سایت ها، و همچنین ارائه راهنمای سایتهای کتابخانه‌های ایرانی در محیط وب پرداخته می‌شود.

هدف و فایده پژوهش

هدف از این پژوهش در درجه اول شناسایی و تهیه راهنمای آن دسته از سایتهای مؤسسات ایرانی است که صفحاتی را به کتابخانه مؤسسه اختصاص داده اند و در درجه بعد شناسایی امکانات معرفی شده در صفحات مربوط به کتابخانه‌ها می‌باشد. فایده این پژوهش در کمک به کتابداران و اطلاع‌رسانان در راستای استفاده از اپیک‌های سایتهای و شناسایی امکانات و ارتباط با مؤسسات و مراکز و استفاده از امکانات و تواناییهای آنها می‌باشد. همچنین با ارائه مقایسه‌ها و بررسی‌های صورت گرفته مؤسسات صاحب سایت کتابخانه به وضعیت و جایگاه امکانات سایت کتابخانه خود پی برده و در جهت تحول و ارتقاء آن خواهند کوشید.

پرسش‌های اساسی پژوهش

* عضو هیئت علمی وزارت جهاد کشاورزی

پرسش الف. کدامیک از مؤسسات ایرانی در سایت خود صفحاتی را به کتابخانه مؤسسه اختصاص داده اند؟

در مجموع ۴۹ مؤسسه ایرانی در زمان پژوهش (تابستان و پائیز ۱۳۸۰) در سایت خود صفحاتی را به کتابخانه اختصاص داده اند که این مؤسسات در دو رده مؤسسات دانشگاهی و غیر دانشگاهی به شرح ذیل تقسیم‌بندی شده‌اند:

الف. مؤسسات دانشگاهی

۱. دانشگاه صنعتی امیر کبیر
۲. دانشگاه الزهرا
۳. دانشگاه گیلان
۴. دانشگاه علم و صنعت
۵. دانشگاه صنعتی اصفهان
۶. دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی
۷. دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
۸. دانشگاه پیام نور
۹. دانشگاه شهید بهشتی
۱۰. دانشگاه علوم پزشکی زاهدان
۱۱. دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
۱۲. دانشگاه شیراز
۱۳. دانشگاه صنعتی شریف
۱۴. دانشگاه تربیت مدرس
۱۵. دانشگاه تبریز
۱۶. دانشگاه تهران (کتابخانه مرکزی)
۱۷. دانشگاه بوعلی سینا همدان
۱۸. دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد
۱۹. کتابخانه میرزای شیرازی دانشگاه شیراز
۲۰. دانشکده ریاضیات دانشگاه فردوسی
۲۱. دانشکده علوم دانشگاه تهران
۲۲. دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب
۲۳. کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی

ب. مؤسسات غیر دانشگاهی

۱. مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی
۲. سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران
۳. وزارت جهاد کشاورزی

الف. کدام یک از مؤسسات و مراکز ایرانی در سایت خود صفحاتی را به کتابخانه مؤسسه اختصاص داده اند؟
 ب. پراکندگی جغرافیایی مراکز و مؤسسات ایرانی دارای سایت حاوی بخشهای مربوط به کتابخانه چگونه است؟
 ج. پراکندگی نوع مؤسسات دارای سایت چگونه است؟
 د. پراکندگی سایت‌ها از نظر برخورداری از اپک چگونه است؟
 ه. پراکندگی سایت‌ها از نظر برخورداری از صفحات و راهنمای فارسی چگونه است؟
 و. پراکندگی سایت‌ها از نظر نوع نرم‌افزارهای بکار رفته در اپک چگونه است؟

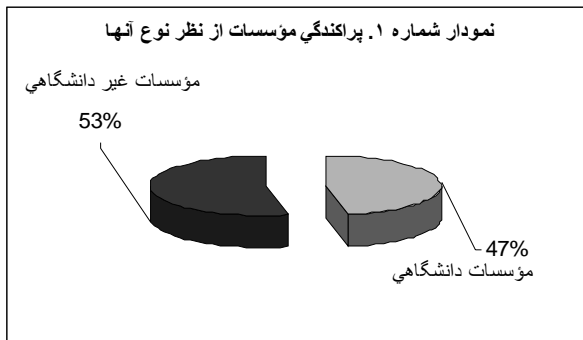
روش کار

در این پژوهش برای گردآوری مشخصات سایت‌های ایرانی از دو راهنمای بزرگ و معروف اینترنت یعنی یاهو^(۴) و اپن دایرکتوری^(۵) استفاده شد. برای جستجوی این سایت‌ها در فهرست کلیدواژه‌های این دو راهنما به بخش کشورهای، و کشور ایران، و مؤسسات و سازمانها مراجعه شد و از این طریق تعداد زیادی آدرس به دست آمد. در مرحله بعد با مراجعه به تک تک آدرس‌ها به بررسی چگونگی مطابقت سایت‌ها با جامعه هدف، و پرسش‌های اساسی پژوهش پرداخته شد که در نهایت ۴۹ سایت شناسایی و در این پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفت^(۶).

روش گردآوری اطلاعات

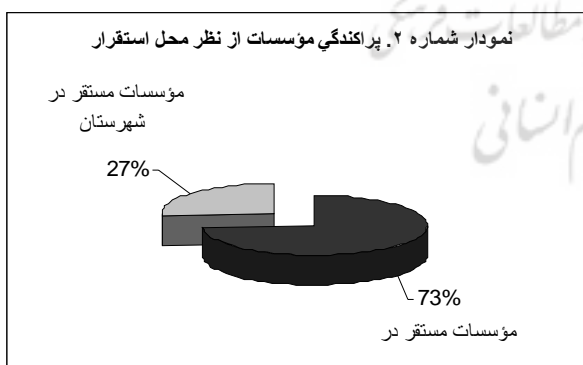
در این پژوهش آدرس سایت‌های شناسایی شده به منظور رعایت دقت و سرعت از محیط اینترنت اکسپلورر^(۷) به صورت مستقیم به نرم‌افزار ام اس ورد^(۸) منتقل شد. همچنین با استفاده از چک لیست اطلاعات مورد نیاز برای پاسخگویی به پرسش‌های اساسی پژوهش و انجام تجزیه و تحلیل از سایت‌ها گردآوری شد.

یافته‌های پژوهش

پرسش ج. پراکندگی جغرافیایی مراکز و مؤسسات ایرانی دارای سایت چگونه است؟

بر اساس اطلاعات نمودار شماره ۲ از مجموع ۴۹ مؤسسه شناسایی شده ۷۳ درصد در تهران و ۱۷ درصد در شهرستان مستقر می‌باشد. در این خصوص لازم به ذکر است از کل مراکز مورد بررسی تنها ۲ مؤسسه غیر دانشگاهی و ۱۱ مؤسسه دانشگاهی در شهرستان مستقر می‌باشد. با توجه به تجمع امکانات، نیروی متخصص، و جمعیت در پایتخت بیشترین تعداد مؤسسات دانشگاهی و غیر دانشگاهی بالطبع در تهران فعال هستند، و این باعث شده است که در مقایسه صورت گرفته شده در نمودار شماره ۲ به نظر برسد که میزان توجه به کتابخانه‌ها از حیث حضور و معرفی آنها در محیط اینترنت در بین مؤسسات دانشگاهی و غیر دانشگاهی مستقر در تهران بیش از مؤسسات مستقر در شهرستان باشد.

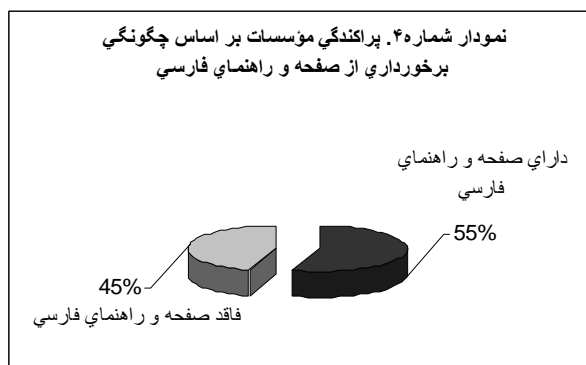
پرسش د. پراکندگی سایت‌ها از نظر بر خورنداری از اپک چگونه است؟

بر اساس اطلاعات نمودار شماره ۳ از مجموع ۴۹ مؤسسه مورد بررسی ۵۱ درصد دارای امکانات اپک و ۴۹

۴. سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران
۵. مرکز اطلاع رسانی نیرو
۶. مرکز آمار ایران
۷. مرکز امور مشارکت زنان
۸. مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی
۹. مرکز تحقیقات استراتژیک
۱۰. مرکز اطلاعات ساختمان و مسکن
۱۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
۱۲. مرکز آموزش مدیریت دولتی ایران
۱۳. معاونت پژوهشی وزارت امور خارجه
۱۴. مرکز اطلاع رسانی وزارت جهاد کشاورزی
۱۵. مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران
۱۶. پژوهشکده علوم انسانی
۱۷. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
۱۸. پژوهشگاه صنعت نفت
۱۹. انستیتو پلیمر ایران
۲۰. مرکز تحقیقات فیزیک نظری (پژوهشکده دانشهای بنیادی)
۲۱. مرکز تحقیقات نیرو
۲۲. مرکز ملی اقیانوس شناسی
۲۳. پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی
۲۴. کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۵. مرکز جهانی اهل بیت
۲۶. مؤسسه تحقیقات برنامه ریزی و توسعه

پرسش ب. پراکندگی جغرافیایی مراکز و مؤسسات ایرانی دارای سایت حاوی بخشهای مربوط به کتابخانه چگونه است؟

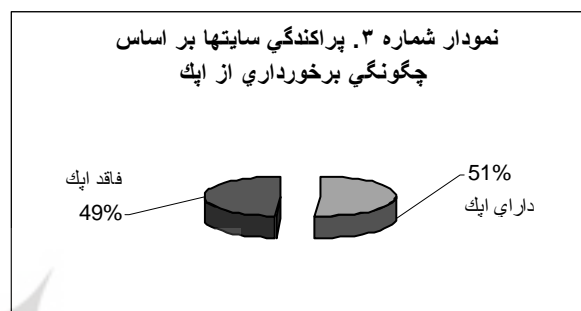
طبق اطلاعات نمودار شماره ۱ از مجموع ۴۹ مؤسسه شناسایی شده ۴۷ درصد دانشگاهی و ۵۳ درصد مؤسسه غیر دانشگاهی می‌باشد. این امر در ظاهر نشان دهنده توجه به نسبت برابر مؤسسات دانشگاهی و غیر دانشگاهی به کتابخانه از حیث حضور در اینترنت می‌باشد، ولی در واقع با توجه به تعداد محدود دانشگاه‌ها نسبت به مؤسسات غیر دانشگاهی این برداشت نمی‌تواند صحیح باشد.

پرسش ۵. پراکندگی نوع نرم افزارهای مورد استفاده در اپک‌ها چگونه است؟

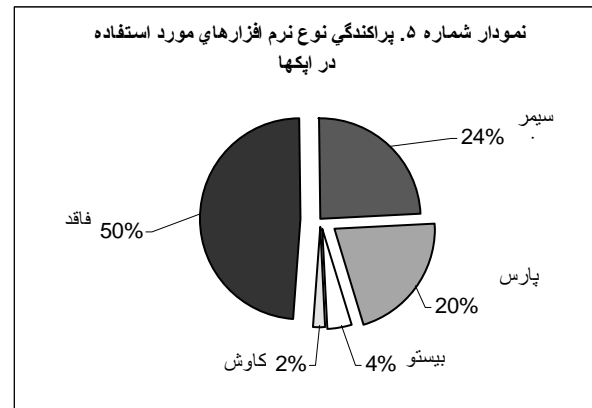
بر اساس داده‌های نمودار شماره ۵ از ۴۹ مؤسسه مورد بررسی ۲۵ درصد از نرم افزار سیمرغ، ۲۰ درصد از نرم افزار پارس آذرخش، ۴ درصد از نرم افزار بیستون و ۲ درصد از نرم افزار کاوش استفاده کرده‌اند. و در مجموع ۴۹ درصد دیگر فاقد اپک بوده و در بخش کتابخانه سایت خود بیشتر به معرفی امکانات، آمار و مشخصات کتابخانه، ارائه فهرست غیر قابل کاوش منابع و در نهایت ارائه فهرست منابع با قابلیت کاوش محدود پرداخته‌اند. داده‌های این نمودار در واقع تابعی از داده‌های نمودار شماره ۳ و پرسش ۴ در خصوص مقایسه مؤسسات از منظر ارائه اپک کتابخانه در سایت می‌باشد. در واقع با توجه به این نکته که کتابخانه‌ها توجه کافی به بهره‌گیری لازم و گسترده از تکنولوژی اپک ننموده‌اند، بالطبع استفاده گسترده‌ای نیز از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای فارسی در سایت کتابخانه‌ها صورت نگرفته است. اما در همین حد نیز با توجه به تعداد محدود نرم‌افزارهای تقریباً جامع کتابخانه‌ای در زبان فارسی، دو نرم‌افزار نوسا و در واقع نسل جدید آن سیمرغ و نرم‌افزار پارس آذرخش از تسلط کامل در این حوزه برخوردارند که امری عجیب و دور از انتظار نمی‌باشد.

درصد فاقد اپک می‌باشد. با توجه به این نکته که یکی از نقاط اصلی قوت سایتها و صفحات کتابخانه‌ها در محیط اینترنت ارائه فهرست سازماندهی شده و قابل سرچ انواع منابع و متون موجود در مجموعه کتابخانه می‌باشد، حس می‌شود که کتابخانه‌ها احتمالاً توجه لازم را به سازماندهی منابع خود در غالب الکترونیکی ننموده‌اند و یا چنانکه این توجه صورت گرفته این مسئله را مد نظر قرار نداده‌اند که لازم است این منبع مهم بر روی سایت قرار گیرد.

پرسش ۵. پراکندگی سایت‌ها از نظر برخورداری از صفحات و راهنمای فارسی چگونه است؟

بر اساس داده‌های نمودار شماره ۴ از ۴۹ مؤسسه مورد بررسی سایت ۵۵ درصد از مؤسسات دارای صفحه و راهنمای فارسی بوده و سایت ۴۵ درصد از مؤسسات فاقد این ویژگی می‌باشد. استفاده از زبان انگلیسی در طراحی سایتها به علت فراگیر بودن این زبان در جهان امروز، علی‌الخصوص در محیط اینترنت نقشی مهم در معرفی امکانات کتابخانه مؤسسات در سطح جهان دارد. اما در کنار این مسئله لازم است به زبان رایج و ملی نیز توجه شود، زیرا بخش مهم و شاید بیشتری از مخاطبان سایتها و صفحات کتابخانه‌های ایرانی مخاطبان فارسی زبان می‌باشند که شاید آشنایی با زبان انگلیسی ندارند و یا تسلط کافی به این زبان ندارند. بنا براین با توجه به داده‌های نمودار شماره ۴ احساس می‌شود در طراحی سایتها و صفحات وبی کتابخانه‌ها در داخل کشور لازم است توجه بیشتری به تهیه و تنظیم صفحات و راهنمای سایتها کتابخانه‌ها به زبان فارسی صورت بگیرد.

جدول شماره ۱. مقایسه ویژگیها و مشخصات مختلف سایتهای و موسسات مورد بررسی

ردیف	نام موسسه	آدرس وبی	بر خوردار ی از یک	صفحه و راهنمای فارسی	نرم افزار	نوع موسسه	مکان استقرار سازمان	ارتباط با سایت در مرحله اول	ارتباط با سایت در مرحله دوم
۱	کتابخانه دانشگاه صنعتی امیرکبیر	www.aku.ac.ir	+	-	سیمرغ	دانشگاهی	تهران	+	+
۲	کتابخانه دانشگاه الزهراء	www.azzahra.ac.ir/persian/central.htm	+	+	پارس آذرخش	دانشگاهی	تهران	+	-
۳	کتابخانه دانشگاه گیلان	www.gu.ac.ir	-	-	پارس آذرخش	دانشگاهی	شهرستان	-	+
۴	کتابخانه علم و صنعت ایران	www.iust.ac.ir/iustentry/library/default.asp	+	-	سیمرغ	دانشگاهی	تهران	+	+
۵	کتابخانه دانشگاه صنعتی اصفهان	www.lib.iut.ac.ir	+	-	پارس آذرخش	دانشگاهی	شهرستان	-	+
۶	کتابخانه دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	www.kntu.ac.ir/map.htm	-	-	پارس آذرخش	دانشگاهی	تهران	-	+
۷	کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	www.kums.ac.ir/library/home.htm	+	-	پارس آذرخش	دانشگاهی	شهرستان	+	+
۸	کتابخانه دانشگاه پیام نور	www.pnu.ac.ir/latin/home.html	-	-	-	دانشگاهی	تهران	+	-
۹	کتابخانه دانشگاه شهید بهشتی	www.sbu.ac.ir/simwebclt/fsemmain/htm	+	+	بیستون	دانشگاهی	تهران	+	-
۱۰	کتابخانه	www.shiraz.ac.ir/research/libraries/libraries/html	-	-	-	دانشگاهی	شهرستان	+	-

		ن	ی					دانشگاه شیراز	
+	+	تهران	دانشگاه ی	سیمرغ	+	+	www.sharif.ac.ir/?library	کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف	۱۱
-	+	شهرستان	دانشگاه ی	بیستون	-	+	www.tabrizu.ac.ir	کتابخانه دانشگاه تبریز	۱۲
+	+	تهران	دانشگاه ی	پارس آذرخ ش	+	+	www.modares.ac.ir	کتابخانه دانشگاه تربیت مدرس	۱۳
+	+	تهران	دانشگاه ی	-	-	-	www.utclde.ac.ir	کتابخانه دانشگاه تهران	۱۴
+	+	تهران	دانشگاه ی	-	-	-	www.basu.ac.ir/libraries/e-libraries.htm	کتابخانه دانشگاه بوعلی سینا	۱۵
-	+	شهرستان	دانشگاه ی	سیمرغ	+	+	www.um.ac.ir/tho/plibrary.htm	کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد	۱۶
-	+	شهرستان	دانشگاه ی	سیمرغ	+	+	www.um.ac.ir/lib-home/index.htm	کتابخانه دانشکده ریاضیات دانشگاه فردوسی مشهد	۱۷
-	+	شهرستان	دانشگاه ی	سیمرغ	+	+	www.um.ac.ir/	کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد	۱۸
+	+	شهرستان	دانشگاه ی	-	-	-	www.shirazu.ac.ir/research/libraries/mirza/index.html	کتابخانه میرزای شیرازی دانشگاه شیراز	۱۹
+		تهران	دانشگاه ی	سیمرغ	-	+	www.hafez.ut.ac.ir/text/library/main.html	کتابخانه دانشکده علوم دانشگاه تهران	۲۰
-	+	تهران	دانشگاه ی	پارس آذرخ ش	-	+	www.azad.ac.ir/library/home.htm	کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی تهران جنوب	۲۱
+	+	شهرستان	دانشگاهی	پارس آذرخش	+	+	www.zdmu.ac.ir/frame79.htm	کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی زاهدان	۲۲
+	+	شهرستان	غیر دانشگاهی	پارس آذرخش	-	+	www.mui.ac.ir/library/index.html	کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۲۳
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	پارس آذرخش	+	+	www.agri-jahad.org	کتابخانه وزارت جهاد کشاورزی	۲۴
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	-	+	-	www.irib.com/persidency/archives/default.htm	کتابخانه سازمان صدا و سیما	۲۵

								جمهوری اسلامی ایران	
+	-	تهران	غیر دانشگاهی	سیمرغ	+	+	www.eic.org.ir/simwebclt/fservmain	کتابخانه مرکز اطلاع‌رسانی نیرو	۲۶
-	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	+	www.sci.or.ir/persia/index.htm	کتابخانه مرکز آمار ایران	۲۷
+	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	+	www.women.or.ir/library/library.htm	کتابخانه مرکز مشارکت امور زنان	۲۸
-	+	تهران	غیر دانشگاهی	کاوش	+	+	www.irost.com/english/persian/database/database.htm	کتابخانه سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران	۲۹
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	سیمرغ	+	+	www.iies.ac.ir/simorgh/nosaweb.dll	کتابخانه موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی	۳۰
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	پارس آذرخش	+	+	www.nli.ir	کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران	۳۱
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	سیمرغ	+	+	www.niocripi-org/simorgh/nosaweb.dll	کتابخانه پژوهشگاه صنعت نفت	۳۲
-	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	-	www.iranpolymerinstitute.org	انستیتو پلیمر ایران	۳۳
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	سیمرغ	-	+	http://library.ipm.ac.ir	مرکز تحقیقات فیزیک نظری (پژوهشگاه دانشهای بنیادی)	۳۴
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	سیمرغ	-	+	www.nri.ac.ir/simwebclt/fservmain.htm	مرکز تحقیقات نیرو	۳۵
+	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	-	www.incoir.org	مرکز ملی اقیانوس‌شناسی	۳۶
+	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	-	www.iiees.ac.ir/library/lib-index.html	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی	۳۷
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	پارس آذرخش	+	+	www.mailslib.com/farsi/par-f.htm	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	۳۸
+	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	+	www.al-shia.com/html/far/index.htm	مرکز جهانی اهل بیت	۳۹
+	+	شهرستان	غیر دانشگاهی		-	+	http://hawzah.net/per/default.htm	مرکز تحقیقات کامپیوتری	۴۰
+	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	+	www.csr.ir/fars/information.htm	مرکز تحقیقات استراتژیک	۴۱
+	+	تهران	غیر دانشگاهی		-	+	www.icic.gov.ir/1256/nproot.htm	مرکز اطلاعات	۴۲

								ساختمان و مسکن	
+	+	شهرستان	غیر دانشگاهی	-	+	-	www.aqrazavi.org/astan/952.htm	کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی	۴۳
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	-	+	-	www.elixiran.com/persian/index.htm	مرکز آموزش مدیریت دولتی	۴۴
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	-	+	-	www.dre-mfa.gov.ir/index-far.html	معاونت پژوهشی وزارت خارجه	۴۵
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	-	+	-	www.isis.net.ir/taaba/lib.1.htm	مرکز اطلاع‌رسانی جهاد (سابق)	۴۶
+	+	تهران	غیر دانشگاهی	-	+	-	www.irandoc.ac.ir/library-a.htm#aa	مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران	۴۷
-	+	تهران	غیر دانشگاهی	-	-	-	www.ihcs.ir	پژوهشگاه علوم انسانی	۴۸
+	-	تهران	غیر دانشگاهی	-	-	-	www.irpd.ac.ir/library/default.htm	انستیتو مطالعات و برنامه‌ریزی توسعه	۴۹

می‌باشند و باید در راستای رفع این نقیصه چنانچه همیشگی است کوشا باشند.

برای پژوهشهای آینده

- انجام پژوهشهای بعدی در فواصل زمانی شش ماه یا یک سال در مورد وضعیت سایتهای کتابخانه های ایران
- مقایسه سایتهای کتابخانه های ایرانی با سایتهای کتابخانه های سایر کشورها
- انجام پژوهشهایی دقیقتر در مورد ساختار سایتهای از نظر طراحی، ویژگیهای فرامتنی، امکانات مولتی مدیا و سایر توانمندیهای

نتیجه‌گیری

امروزه آگاهی از امکانات کتابخانه ای برای بهره گیری هر چه بهتر در امور آموزشی-تحقیقاتی و پژوهشی و همچنین استفاده مشترک از منابع موجود جهت صرفه جویی ارزی و ریالی و سرعت در سرویس دهی از اهمیت بالایی برخوردار است. استفاده از امکانات وب برای معرفی این توانایی ها و همچنین بهره گیری از فن آوری اپک برای دسترس پذیر نمودن مشخصات و گاه متن کامل این منابع در جهان امروز متداول است. با توجه به تعداد

در جدول شماره ۱ به ارائه آدرس اینترنتی و وضعیت سایتهای با توجه به پرسشهای اساسی پژوهش پرداخته شده است. آدرسهای اینترنتی سایتهای در واقع راهنمایی است برای کتابداران و علاقمندان به منظور دسترسی آسان و سریعتر به سایتهای و اطلاعات موجود در آنها. در دو ستون پایانی جدول به چگونگی وضعیت ارتباط با سایتهای در دو مرحله پرداخته شده است. داده های این دو ستون نشان می دهد تعداد ۳۱ سایت یعنی ۶۳ درصد در هر دو مرحله مراجعه به آنها قابل دسترسی بوده اند و تعداد ۱۸ سایت یعنی ۳۷ درصد در یک مرحله قابل دسترسی و در یک مرحله غیر قابل دسترسی بوده اند. از مجموع ۱۸ سایت که در یک مرحله غیر قابل دسترسی و در یک مرحله قابل دسترسی بوده اند تعداد ۵ سایت یعنی ۲۸ درصد در مرحله اول غیر قابل دسترسی بوده اند و تعداد ۱۳ سایت یعنی ۷۲ درصد در مرحله دوم غیر قابل دسترسی بوده اند. تعدادی از سایتهای نیز در دو مرحله تلاش و حتی بیشتر قابل دسترسی نبوده اند و به همین دلیل در این پژوهش گنجانده نشده اند و آن ۱۸ سایتی که در جدول شماره ۱ مشخص شده اند که در یک مرحله قابل دسترسی نبوده اند در واقع دارای امتیاز منفی

چه بیشتر به تهیه نسخه فارسی برای سایتهای کتابخانه ها، و توجه به رفع مشکلات ارتباطی سایتهای کتابخانه احساس می شود. بر آیند کار نشان می دهد تلاش بیشتری لازم است تا کتابخانه های ما از فن آوری های جدید ارتباطی و الکترونیکی با توجه به ویژگیهای بومی برای بالا بردن کمیت و کیفیت فعالیتهای خود بهره گیری نمایند و فاصله خود را با دنیای جدید کتابداری و اطلاع رسانی کم کنند.

گسترده تر مؤسسات و دانشگاههای ایران از میان کتابخانه های مراکز دانشگاهی و غیر دانشگاهی همانگونه که در این پژوهش مشاهده شد تنها ۴۹ مؤسسه در سایت خود بخشی را به کتابخانه اختصاص داده اند که از این تعداد تنها ۵۱ درصد از امکانات اپک استفاده کرده اند. با توجه به نتایج این پژوهش لزوم بهره گیری هر چه بیشتر از اپک، گسترش تعداد نرم افزارهای جامع کتابخانه ای در زبان فارسی به منظور گسترش دایره انتخاب کتابخانه ها برای تهیه و بکارگیری آنها در کتابخانه ها و اپک ها با توجه به کیفیت و ویژگیهای مورد نیاز، توجه هر

پی نوشت ها:

1. World Wide Web

2. Sites

۳. فهرست همگانی پیوسته Online Public Access

Catalogue (OPAC)

۴. در این پژوهش سازمانها و مؤسسات به دو دسته

دانشگاهی و غیردانشگاهی تقسیم شده اند.

5. WWW.YAHOO.COM

6. WWW.DMOZ.COM

۷. لازم به ذکر است بسیاری از سایت های شناسایی شده

در این پژوهش خود نیز دارای بخش سایر پیوندها بوده اند

که از این فهرست ها نیز برای شناسایی سایت ها استفاده

شد.

۸. مرورگر Internet Explorer

۹. نرم افزار Microsoft Word از سری Microsoft

Office